

СЕКЦІЯ 5

Облік, аналіз, оподаткування та аудит в агробізнесі

УДК 657

УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ В БЮДЖЕТУВАННІ ПІДПРИЄМСТВ

Безверхня Ю.В., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

м. Мелітополь, Україна

Summary. In clause the theoretical aspects of budgeting from economic, legal, organizational and material points of view are considered. Approaches to definition of concepts «budget» are analyzed. Types and principles of budgeting are studied.

Keywords: budget, plan, planning, budgeting, budgeting principles.

Постановка проблеми. Бюджетування, як спосіб детального обліку й оптимізації витрат у керуванні, розроблений досить давно й навіть уже встигнув застаріти в Європі, де застосовується протягом останніх пів сотні років фактично на всіх підприємствах.

Основні матеріали дослідження. Під бюджетуванням в управлінському обліку розуміється процес планування. Відповідно бюджет – це план.

Планування є однією з функцій управління й являє собою процес визначення дій, які повинні бути виконані в майбутньому. Планування – особливий тип процесу прийняття рішень, який стосується не однієї події, а діяльності всього підприємства.

Процес планування нерозривно пов'язаний із процесом контролю. Будь-яке підприємство, що досягло середнього розміру й, як наслідок, має таку організаційну структуру, при якій служби підприємства мають певний рівень самостійності, потребує планування та контролю. В основі планування лежить аналіз минулої фінансової й нефінансової інформації. Фінансова інформація, що необхідна для планування, збирається й обробляється в системі фінансового обліку.

Розрізняють поточне (короткострокове) планування строком до року й перспективне планування (строком більш року). Звичайно перспективні плани розробляються на 3-5 років.

Бюджетування припускає поточне (короткострокове) планування. Кошторис (бюджет) – це кількісний план у грошовому вираженні, підготовлений і прийнятий до певного періоду, що звичайно показує планову величину доходу, якого необхідно досягти; витрати, які повинні бути понесені протягом цього періоду; і капітал, який необхідно залучити для досягнення поставленої мети.

Функції бюджетування полягають у наступному:

1. *Планування* операцій, що забезпечують досягнення цілей організації;

2. *Координування* діяльності підрозділів У процесі розробки бюджету плани по окремих центрах відповідальності повинні складатися таким чином, щоб усі вони працювали б узгоджено, прагнучи досягти цілей організації в цілому. Наприклад, плани виробничих підрозділів повинні будуватися на основі планів відділу маркетингу. Плани включають конкретні пункти: скільки товарів і послуг необхідно зробити; які методи, яких людей і яке встаткування використовувати; скільки сировини й матеріалів необхідно закупити; які продажні ціни встановити; якої політики і яких обмежень слід дотримуватися в майбутньому тощо.

3. *Стимулювання*. Процес складання бюджету є також потужним засобом для стимулювання керівників до досягнення цілей їх центрів відповідальності й, отже, цілей усієї організації.

4. *Контроль*. Відхилення фактичних результатів від бюджетних, які визначаються щомісяця, служать для контролю над діяльністю центрів відповідальності і їх керівників. У деяких організаціях премії менеджерів розраховуються як певний відсоток від позитивного відхилення по його центру відповідальності (наприклад, від суми зекономлених матеріалів, фонду оплати праці тощо).

Залежно від поставлених завдань розрізняють генеральний і приватний бюджети.

Бюджет, який охоплює загальну діяльність підприємства, називається генеральним. Його ціль – об'єднати й підсумувати кошторис і плани різних підрозділів підприємства.

Бюджети різних підрозділів підприємства називаються приватними бюджетами. Генеральний бюджет будь-якої організації складається з операційного й фінансового бюджету:

У свою чергу операційний бюджет включає в собі наступні види бюджетів: реалізації (продажів); виробництва (виробничу програму); перехідних запасів; потреб у матеріалах; прямих витрат на оплату праці; загальновиробничих витрат; цехової собівартості продукції; комерційних витрат; загальногосподарських витрат; прибутків і збитків.

Фінансовий бюджет містить у собі:

- прогноз руху грошових коштів;
- прогнозний баланс;
- план капіталовкладень.

На відміну від фінансової звітності форма бюджету не стандартизована. Його структура залежить від об'єкта планування, розміру організації та ступені кваліфікації розроблювачів.

Будучи управлінською технологією, бюджетування може бути застосовне за допомогою практичної реалізації принципів планування і його специфічних принципів: принцип орієнтації системи бюджетування на фінансову структуру, принцип кодування інформації, принцип кількісної визначеності, ступені невизначеності й ризику при формуванні бюджету, принцип безпеки інформації.

Висновки. Таким чином, будучи кількісним вираженням цілей, стратегій і намічених заходів щодо їхньої реалізації, кількісним вираженням плану, бюджети підприємства забезпечують інформаційну базу аналізу включених у них економічних показників.

УДК 657.221:504

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЕКОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Голуб Н.О., к.е.н.

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь, Україна*

***Summary.** The article considers the importance of environmental accounting in the enterprise. The main components of environmental accounting are presented. The main issues of information management of ecological activity management are outlined.*

***Keywords:** environmental accounting, information, sources of financing, management, users, environmental activities, accounting.*

Постановка проблеми. Постійне збільшення масштабів екологічних проблем, зростання забруднення навколишнього природного середовища вимагають більшої уваги до оцінки негативних наслідків діяльності промислових підприємств і спонукають до пошуку інструментів еколого-економічного управління, що базуються на принципах стійкого розвитку.

З розвитком екологічної кризи особлива роль відводиться екологічній інформації. Інформування про стан та зміни навколишнього природного середовища є важливим для держави, окремого суб'єкта господарювання, суспільних об'єднань, метою діяльності яких є контроль за станом навколишнього природного середовища, антропогенним впливом на нього та розповсюдження такої інформації, а також свідомих громадян. Під екологічною інформацією слід розуміти: сукупність даних про динаміку кількісних та якісних змін стану природних об'єктів довкілля, їх взаємозв'язок і закономірності розвитку призначену для проведення оцінки екологічного стану навколишнього природного середовища та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Основні матеріали дослідження. Діяльність будь-якого підприємства складається з чотирьох відтворюючих процесів: виробництва, обміну, розподілу та споживання, якими необхідно правильно управляти. Перед користувачами інформації стоїть проблема визначення достатнього обсягу достовірної інформації про діяльність суб'єкта господарювання. Користувачами облікової інформації є фізичні та юридичні особи, держава та міжнародні організації, які проявляють інтерес до подій і процесів, що відбуваються на підприємстві, та хочуть мати інформацію про стан майна, результати діяльності, партнерську надійність, впевненість у тому, що